HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ודרבא. בפ"ב דזבחים (ח) : **עדיין היא מחלוקת.** גבי תפוס לשון ראשון דאיפלגי בה ר' מאיר ור' יוסי בשאומר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי רבי מאיר דתפוס לשון ראשון רבי יוסי אומר דבריו קיימים דלף בגמר דבריו אדם נתפס ומיבעיא להו אמר חייה עולה וחייה שלמים מי מודה בה ר' מאיר או לא מי אמרינן טעמא דרבי מאיר משום דנמלך הוא וכיון דחל שם עולה הו לא פקע אבל כי אמר לחנאין ליכא למימר הכי או דילמא כיון דפשטא ביה קדושת עולה בראשא הו לא חיילא קדושת שלמים ואמר אביי בהא ודאי מודי ר"מ דבא אמר עדיין היא מחלוקת ואותביה רבא לאביי מהשותפו את הזבח לאכול כזית בחוץ כזית למחר דקא פליג ר' יהודה אדרבנן ואמר כר' מאיר תפוס לשון ראשון דקאמר זה הכלל כל שמחשבת זמן קדמה למחשבת מקום פיגול וחייבין עליו כרת לא שנא בעבודה אחת ולא שנא בשתי עבודות שחיסר בעבודה שניה מחשבת פסול בתר מחשבת פיגול לא מפקע ליה מיד פיגול דתפוס לשון ראשון ורבנן סברי לף בגמר דבריו הוא נתפס והויא לה בחדא עבודה עירוב מחשבות ולא קרב המתיר כמצותו ואנן בעינן דלא ליהוי ביה פסול אחרינא דהדרלה כתיב ביה אלמא מאן דאית ליה תפוס לשון ראשון אפילו לחנאין אית ליה דהא זיתי טובא יש בזבח ופליג ר' יהודה ואמר ליה אביי מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף ואחה לבסוף היא שחיטה מתחלה ועד סוף כו' וכגון דאמר סימן ראשון חוץ לזמנו ושני חוץ למקומו ור"מ סבר מפגלין בסימן אחד מכלל דרבא דאותביה מהא ס"ל אליבא דר' מאיר ור' יהודה דאינה לשחיטה אלא לבסוף ואחה מחשבה בסוף שחיטה הואי והוה ליה חדא מחשבה ונמלך ליכא למימר דהא בשני זיתים חיסר ואפילו הכי פליג. והיינו דאמרינן הכא לימא קסברי אחרים שחיטה לא מהניא אלא אם כן חיסר בגמרה וכדרבא דאמר התם עדיין היא מחלוקת באומר לחנאין וע"כ אית ליה לרבי מאיר אינה לשחיטה אלא לבסוף ואחרים היינו ר"מ הילכך בגמר שחיטה אין שהות לומר שני דברים והיכא דהקדים מולין לערלים בסוף שחיטה מולין חייבי כולה הקדים ערלים למולין ערלים חייבי כולה והוה ליה כולה עולה ופסלה: **והכא במאי עסקינן.** דקתני הקדים ערלים למולין פסול כגון שגמר בלבו להוציא מולין אחר ערלים ולומר לערלים ולמולין. כל מחשבה דקדשים מוציא בפיו הוא: **לא בעינן פיו ולבו שוין.** והלך אחר פיו ואיכא כולה עולה ואע"פ שלא היה בלבו אלא למקצתה: **אייני נהנה זה:** לא"ש הזה: **לא אמר כלום.** ופתם מצנה היא ור"מ היא: **סימן שני אף לערלים** גרסינן. בסימן ראשון לא היה דעתו אלא למה שהוציא בפיו ובסימן שני היה מוסיף על מחשבתו הילכך כי הקדים ערלים למולין נגמר סימן ראשון בערלים: **ור' מאיר לטעמיה דאמר.** במנחות מפגלין בחלי מתיר דתנן[ט] פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא בקומץ כלומר חיסר בהקטרת האחד על מנת לאכול מן השייריס למחר ר"מ אומר פיגול וחכ"א אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר: **יש פיגול.** במחשבת חלי מתיר והאי חלי מתיר הוא דשחיטה בשני הסימנין היא: [י] **פחיתי.** מעורבין: **מתני' השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה.** דלא תשחט על חמץ וגו'[כ] : **אף הזמיר.** של בין הערבים דערב הפסח ששחטו על החמץ וטעמא יליף בגמ'[כא] : **ר"ש אומר הפסח בי"ד.** ששחטו על החמץ: **לשמו חייב.** משום לא תשחט על חמץ דפסח כשר הוא ושחיטה ראויה היא (ושמה שחיטה): **ושלא לשמו פטור.** דפסול הוא ושחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה. והכי אית ליה לר"ש בכל דוכתי בכיסוי הדם (מולין דף פה.) ובאותו ואת בנו (שם פח:) ובתשלומי ארבעה וחמשה (נ"ק דף ע.) : **ושאר כל הזבחים.** ששחטן בי"ד לאחר חצות על החמץ בין לשמן ושלא לשמן ואע"ג שכשירין הן כדתנן בזבחים (זבחים דף ג.) כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשירין: **פטור.** כדמפרש בגמ'[כב] בעידנא דמחייב אפסח לא מחייב אשאר זבחים: **ובמועד.** בתוך הפסח אם לשמו שחטו לפסח על החמץ פטור מלא תשחט דפסח שלא בזמנו לשמו פסול והויא לה שחיטה שאינה ראויה: **שלא לשמו.** אלא לשם שלמים: **חייב.** דלהכי קאי והויא לה שחיטה ראויה וחייב משום לא תשחט בהדי לאו דלא ירמה ולא יאכל ואיכא מלקות נמי דשחיטה: **ושאר כל הזבחים.** ששחטן במועד על החמץ: **בין לשמן בין לו' חייב.** דהא כשירין הן ובגמ'[כג] מפרש דקרא דשאר זבחים נמי אזהר: **חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה.** דפסולה היא כדתנן בזבחים (שם) חוץ מן הפסח והחטאת וטעמא משום דכתיב בשחיטה חטאת היא ולא הנשחטת שלא לשמה: **גמ' עד שיהא החמץ נשותט לו.** ולא"ג דכתיב על חמץ סתמא אם היה חמץ לאחר שאינו מבני חבורה ואפילו ישנו עמו בעזרה ואלו השותטין פסחיהן רואין אותו והתרו בהן אין עוברין כדמפרש לקמיה [ע"ב] מדכתיב לא תשחט ולא ילין[כד] כל שישנו בהלנה ישנו בשחיטה ואם יש לא' מהן כולן עוברין: **לזורק.** הדם דזריקה נמי איתרבית במכילתא[כה] מדם זבחיך[כו] : **בעל**

לימא קסברי אחרים אינה לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא וכו'.

בפ' שני דזבחים (ד' ג.) פליגי אביי ורבא אליבא דר"מ דאביי אמר בגלחנו' מודה ר' מאיר ורבא אמר עדיין היא מחלוקת והתם נמי סבר ר' מאיר תפוס לשון ראשון ולחנות ומפרש בקונטרס חייה תמורת עולה וחייה תמורת שלמים[א] ונראה כפירוש ר"ח דמפרש לחנות לחני היום יחולו שניהם וקאמר אביי דהתם מודה ר"מ כיון דבשעת אמירה אינם חלים ולחני היום יחולו שניהם ורבא סבר דאפילו התם פליג רבי מאיר כמו בשחיטה דאינה אלא לבסוף דאין כאן אלא משהו אחד לחול לשניהם ור' מאיר חייל קמא ולהכי לערלים ולמולים ערלים חייבי דאמרינן תפוס לשון ראשון אבל אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף כיון שיש שהות לשניהם לחול חייבי תרוייהו ולא אמרינן תפוס לשון ראשון אינה לשחיטה אלא לבסוף דאין להם שהות לחול לשניהם כדפרי' ולא דמי לתמורת עולה ותמורת שלמים דיותר אמרינן תפוס לשון ראשון כי לא אמר לחנות שיש לשניהם שהות לחול מכי אמר לחנות התם כיון דאמר תמורת עולה ואפילו חייה פשטה בכולה ותו לא מני חייל תמורת שלמים אבל מולים וערלים כי אמרי ישנה לשחיטה כו' הואיל ויכולים לחול זה אחר זה חייבי תרוייהו אף על גב דסבירא ליה בעלמא תפוס לשון ראשון: **ולא** הספיק לומר למולים כו'. תימה לרשב"ג א"כ מאי איריא דקתני הקדים מולים לערלים אפילו הקדים ערלים כשר אם הספיק לומר

למולים קודם גמר שחיטה:

רבי מאיר סבר לא בעינן פיו ולבו שוין. מכאן מדקדק ר"י דהא דקרי בכל דוכתי[ב] פיגול פסול מחשבה לאו דוקא דאינו פיגול עד שיוציא בשפתיו דאי במחשבה תליא מילתא בשלא הספיק לומר למולים אמאי פסול לר' מאיר הלא גמר בלבו נמי לומר למולים: **המתכוין** לומר תרומה כו'. אפילו אי דבריס שבלב לא הוו דבריס גבי ההוא דזבין לניכסי' אדעתא למיסק לארץ ישראל ובעידנא דזבין לא אמר (קדושין דף מט:) התם אינו טועה בדיבורו[ג] אבל הכא דבריס שבלב הם ומה שהוציא בשפתיו אינו כלום לפי שטעה בדיבורו[ד] : **וסימן שני אף לערלים דפתיבי מולין וכו'.** ול"ת א"כ אמאי קאמר הקדים מולין אפילו לא הקדים נמי אלא ששחט סימן ראשון למולים ולערלים וכן שני ואומר ר"י דקמ"ל דאפילו לא פירש אף לערלים אלא ששחט שני לערלים סתמא כיון ששחט סימן ראשון למולים מסתמא אף לערלים קאמר וכן בסיפא דקתני ערלים למולים פסול אפילו הקדים מולין פסול אם פירש שני לערלים דוקא אלא הא קמ"ל דאע"פ ששחט סימן ראשון לערלים סתם לא אמרינן כיון ששחט סימן שני למולים גלי אדעתיה דבסימן ראשון אף לערלים קאמר וכשר: **השוחט** פסח על החמץ עובר בלא תעשה. אומר ריב"א דהפסח כשר הכא לא שנה עליו הכתוב עכשו[ה] ובתוספתא[ו] דמכילתין (פ"ד) תניא בהדיא השוחט את הפסח על החמץ בי"ד עובר בלא תעשה והפסח עצמו כשר ויוצא בו ידי חובתו בפסח: **או**

א [מיי' פ"א מהל' פסולי המוקדשין הל' יח ופ"ד מהל' שחיטה הל' יג]:
כח ב מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' טז טוש"ע י"ד סימן שלא סעיף מה:
כט ג מיי' פ"ב מהל' שבועות הל' י"ח סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רי סעיף ג:
ל ד מיי' פט"ז מהלכות פסולי מוקדשין הל' ח:
לא ה מיי' פ"א מהל' ק"פ הל' ה:

רבינו חננאל

נימא קסברי אחרים אינה לשחיטה אלא לבסוף, וכי אמר הריני שוחט למולין ולערלים אסוף שחיטה קא מכוון דאמר הריני שוחט, ואינה לשחיטה אלא לבסוף ובסוף שחיטה חלו נמולים, ולא אשתייר רווחא לערלין למיחל, לפיכך הפסח ההוא כשר. וכדרבא דאמר עדיין היא מחלוקת. ועיקר דהא שמעתא דרבא בשחיטת קדשים פ"ב דתנן הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה דברי ר' מאיר, ר' יוסי אומר אם לכך נתכוון וכו', איבעיא להו הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים לחצות מאי, אמר ר' מאיר מי אמרי' בהא מודי רבי מאיר דכיון דאית ליה רווחא מהשתא ועד לחצות חיילן תרוייהו, או דלמא בהא נמי פליג רבי מאיר משום דלאימת חיילא לכי מטיא חצות, הא בההיא שעתא חיילה לה תמורת עולה ולית ליה לתמורת שלמים רווחא למיחל. אמר **רבא בהאי** נמי פליג ר' מאיר משום דלאימת חיילא לכי מטיא חצות, ההיא עת רחקה, הא בההיא שעתא חילה לה תמורת עולה ולית ליה לתמורת שלמים רווחא למיחל. אמר **רבא לעולם קסברי אחרים ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף** ובגמר בלבו למולין ולערלים והוציא בפיו לערלים, דלא הספיק לומר למולין עד שנגמרה השחיטה לערלים. **דרבי מאיר סבר לא בעינן פיו ולבו שוין,** אלא כיון שהוציא בפיו ערלים לא חיישינן במה שהיה בלבו, הילכך פסול. **ורבנן סברי בעינן פיו ולבו שוין.** ומתוך **אביי** המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה, עולה ואמר שלמים, שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה, נתכוין לומר שאיני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום עד שיהא פיו ולבו שוין. קשיא הדא מתני' לרבי מאיר, דהא סתמא היא וקיימא לן סתם מתני' רבי מאיר. ופריק אביי ריישא כגון ששחט סימן ראשון למולין וסימן שני למולין ולערלים דפתיכי למולין בכולה שחיטה. **סיפא** דאמר סימן ראשון לערלים וסימן שני למולין ורבי מאיר לטעמיה דאמר מפגלין בחצי מתיר. וכיון ששני הסימנים מתירין הוזבח, אם פיגל באחד מהן שהוא חצי המתיר הרי זה פיגול, כדתנן פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא

גליון הש"ס

מתני' השוחט את הפסח על החמץ. עי' שאגת אריה ומנחמות פני יהושע מ"ש סימן י"ג:

מוסף רש"י

אינה לשחיטה אלא בסוף. אין שחיטה קרויה שחיטה אלא בסופה (חולין כט:) אין שחיטה נקראת אלא לבסוף, ונפקא מינה לענין המחשב בקדשים חוץ למקומו או חוץ לזמנו (שם) מחשב אלא לזמנו, אינה מחשבה אלא אם כן חיסב בסוף שחיטה (ב"ק עב.). **ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.** וכל כמה דחסיב הוא מחשבה (שם). **מפגלין בחצי מתיר.** פיגול בקומץ ולא בלבונה, שהקטיר קומץ על מנת לאכול זית מן השיריס חוץ לזמנו, פיגול (זבחים קי:). פסול הוא דלא חזי שלא בזמנו לשמו (חולין ל:). **שלא לשמו.** דשחטו לשם שלמים, **חייב.** דפסח לאחר זמנו קרב שלמים, חה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא (שם). **או לזורק.** הכהן הזורק (מנחות עח: מכת"י).

מוסף תוספות

א. וקשה לר' א"כ היכי אמר אביי בהא ודאי מודה ר' מאיר והא בהדיא בתמורה בפ' כיצד מערבין (כו.) בגמרא פליגי ר' מאיר ור' יוסי בחציה עולה וחציה שלמים. תוס' שאנ"ן. ב. [ד]לא היה בדעתו להוציא בשפתיו יותר, אלא שאילולי הוה ידע שלא יעלה לא"י לא היה [מוכרח]. שם. ג. שלא היה מתכוין לומר מה שאמר. שם. ד. נ"מ. תרי קראי כתיב חד לא תזבח על חמץ דם זבחי בפ' ואלה המשפטים ואידך לא תשחט על חמץ דם זבחי בפ' כי תשא ואע"ג דשנה הכתוב אין הקרבן נפסל בכך וגו'. שם.

בקומץ רבי מאיר אומר פיגול וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר, ורבנן כיון דפתיכי מולין בהאי שחיטה אין מפגלין בחצי מתיר. וקימ"ל דבמפגלין בחצי מתיר פליגי. ירושלמי אין מחשבת אוכלין בזריקה מדרבא בשם ר' יוחנן שחטו לאוכליו לזורק דמו שלא לאוכליו כשר. נעשה משעה ראשונה כמי ששחטו לאוכליו ושלא לאוכליו. רבי שמלאי אתא לגבי רבי יוחנן אמר ליה אלפני הגדה, אמר ליה מסורת בידינו מאבותינו שלא ללמד הגדה לא לבבליים ולא לבני דרום שהן גסי הרוח ומיעוטי התורה, ואתה נהרדעי ודר בדרום, ועוד מעט קטן. **מתני' השוחט את הפסח על** החמץ עובר בלא תעשה שנאמר לא תזבח על חמץ דם זבחי [נ"א: לא תשחט על חמץ דם זבחי]. **רבי יהודה** אומר **אף** התמיד מדכתיב זבחי. **רבי** שמעון אומר **הפסח בארבעה עשר** לשם פסח חייב, שלא לשמו כיון שנפסל אינו עובר עליו משום שוחט על חמץ דשחיטתו לאו שחיטה היא וכן שאר דבריו זה כללם. אמר **רבי** שמעון **בן** לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא חמץ לשוחט או לזורק,

לימא קסברי אחרים[ו] אינה לשחיטה אלא בסוף וכדרבא דאמר רבא עדיין היא מחלוקת הילכך הקדים מולין לערלים מולין חיילי ערלים לא חיילי הקדים ערלים למולין ערלים חיילי מולין לא חיילי אמר[ז] רבה לא לעולם קסברי אחרים[א] ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף והכא במאי עסקינן כגון שגמר בלבו לתרווייהו בין למולין בין לערלים והוציא בפיו לערלים ולא הספיק לומר למולין עד שנגמרה שחיטה בערלים ובהא פליגי דר"מ סבר לא בעינן פיו ולבו שוים ורבנן סברי בעינן פיו ולבו שוים וקסבר ר' מאיר לא בעינן פיו ולבו שוין ורמינהו[ב] המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה[ג] או שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה שאיני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום עד שיהו פיו ולבו שוין אלא אמר אביי רישא דאמר סימן ראשון למולין וסימן שני אף לערלים דבסימן שני נמי פתיכי ביה מולין סיפא דאמר סימן ראשון לערלים סימן שני למולים דבסימן ראשון הא לא פתיכי ביה מולין ור' מאיר לטעמיה דאמר[ד] מפגלין בחצי מתיר ורבנן לטעמייהו דאמרי[ד] אין מפגלין בחצי מתיר: **מתני'**[ה] השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה ר' יהודה אומר אף התמיד רבי שמעון אומר[ו] הפסח בארבעה עשר לשמו חייב ושלא לשמו פטור[ז] ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור[ח] ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב ושאר כל הזבחים בין לשמן בין שלא לשמן חייב חוץ מן החטאת ששחטו שלא לשמה:

גמ' אמר רבי שמעון בן לקיש לעולם אינו חייב עד שיהא החמץ לשוחט או לזורק

[ח] [זבחים ל. ב"ק עב.] מולין כט: לו. קכח., [ט] גי' רש"ל רבא [וכש"ל גורס רבה], [י] תרומות פ"ג [מ"ח], [כ] מנחות טו. [יא. זבחים קי.], [כא] מנחות עח.;
[א] [עי' תוס' מולין פה. ד"ה ואין דנין וכו' מה שהניחו בתמי'], [ב] [עי' תוס' יומא כט. ד"ה אלא אפילו], [ג] מולין ל., [ד] [מנחות טו.], [ה] [ל"ל לפני ד"ה ור'], [ו] [שמות לד], [ז] [לקמן מד.], [ח] [שם], [ט] [שם], [י] [שמות לד], [יא] [משפטים פרשה כ], [יב] ל"ל זבחי, [יג] [עי' תוס' ב"מ מג.: ד"ה המשכן], [יד] [עי' תוס' ערכין ה. ד"ה אדם יודע שאין ערך לפחות מגן אדם כו'], [טו] [וע"ע תוס' תמורה ד: ד"ה רבא וכו' דביהודא' יש קולא להכשיר];

הגהות הב"ח

(**ח**) רש"י ד"ה וכדרבא בפ"ב דזבחים. ר"ב דף ל' ע"א:

גליון הש"ס

מתני' השוחט את הפסח על החמץ. עי' שאגת אריה ומנחמות פני יהושע מ"ש סימן י"ג:

מוסף רש"י

אינה לשחיטה אלא בסוף. אין שחיטה קרויה שחיטה אלא בסופה (חולין כט:) אין שחיטה נקראת אלא לבסוף, ונפקא מינה לענין המחשב בקדשים חוץ למקומו או חוץ לזמנו, אינה מחשב אלא לזמנו, אינה מחשבה אלא אם כן חיסב בסוף שחיטה (ב"ק עב.). **ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף.** וכל כמה דחסיב הוא מחשבה (שם). **מפגלין בחצי מתיר.** פיגול בקומץ ולא בלבונה, שהקטיר קומץ על מנת לאכול זית מן השיריס חוץ לזמנו, פיגול (זבחים קי:). פסול הוא דלא חזי שלא בזמנו לשמו (חולין ל:). **שלא לשמו.** דשחטו לשם שלמים, **חייב.** דפסח לאחר זמנו קרב שלמים, חה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא (שם). **או לזורק.** הכהן הזורק (מנחות עח: מכת"י).

מוסף תוספות

א. וקשה לר' א"כ היכי אמר אביי בהא ודאי מודה ר' מאיר והא בהדיא בתמורה בפ' כיצד מערבין (כו.) בגמרא פליגי ר' מאיר ור' יוסי בחציה עולה וחציה שלמים. תוס' שאנ"ן. ב. [ד]לא היה בדעתו להוציא בשפתיו יותר, אלא שאילולי הוה ידע שלא יעלה לא"י לא היה [מוכרח]. שם. ג. שלא היה מתכוין לומר מה שאמר. שם. ד. נ"מ. תרי קראי כתיב חד לא תזבח על חמץ דם זבחי בפ' ואלה המשפטים ואידך לא תשחט על חמץ דם זבחי בפ' כי תשא ואע"ג דשנה הכתוב אין הקרבן נפסל בכך וגו'. שם.